

Folketællingen 1880 i Nordamerika,

Geografisk Tidsskrift, Bind 6 (1882)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0006-PDF/gto_0006_67606.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=67606>

pdf genereret den : 22/5-2008

S for Aars	Ved Galgehoje	191		Ørnehoj	182	N for Strandby	Storhoj	149
N for Gislum	Knivhoj	184	N for Flejsborg	Kjeldhoje	101	S for Bjørnsholm	Bjærget	51
Ved Yongsild Kirke		165		Mollehoje	103	Øen Fur	Lille Jenses Høj	242
N for "	Storhoj	164	S for Hyllested	Vejrsætter	69		Smedehoje	235
N for Ulstrup	Bavnhoj	129	S for Strandby	Hovhoj	110		Manhoj	199
	Tørvehoje	126		Roverhoj	48		Lises Høj	94
N for V. Hornum	Priestens Høj	260						

Aalborg-Nibe-Løgstør.

Muldbjærgene	S for Mov		Ø for Dal	Grydhoj	163	V for Sønderholm	Hvidehoje	108
	Voldbjærg	121	N for Novling	Kildehoj	207		Mosehoj	98
	Brøndbjærg	124		Ved Kongshøj	170		Hokelbakke	46
	Højeste Punkt	152		Mogelhoj	215	S for Nibe	Salthøj	194
	Gulhoj	116	N for N. Tranners	Borgbjærg	176		Madhoj	128
V for N. Kongerslev	Kjeldingbjærg			Hvilehoj	173	N for Bislev	Rishøj	179
	Høj	122	N Ø for "	Bratbjærg	87	S for "	Hammelhoje	152
S for Gudumlund		113	SV for Aalborg	Møllebakke	196		Stabildhoje	162
Ø for Gudum	Kongshøj	125		Nortoft Høj	186		Mølhoje	187
S for Segflod	Lynghøj	154	N for Nørre Sundby	Skansebakke	164	Ø for Gundersted	Langager Hoie	210
V for "	Tofthøj	227		Lindholm Høj	141	V for Ajstrup	Bavnhoj	184
S for Klarup	Femhoje	227		Lynghøj	116	Ø for Sebbler	Skt. Nicolai	98
SV for Lillevorde	Kongehoj	204	Øen Egholm		6	NØ for "	Danshoj	99
S for S. Tranners	Lundby Bakker	255	SØ for Frejlev	Ødderhoj	204	NØ for Farstrup	Stenildhoj	157
	Brakolle	169	S for "	Ørnehoje	197		Farstrup Bavnhoj	154
	Risbjerg	265	V for Svenstrup	Mogelhoj	177	V for "	Storhoj	140
	Tinghoj	248	S for "	Bassens Bjærg	245		Marbjerg	134
	Ørnehoje	182		Solhoj	260	Ø for Næsberg	Hestehoj	103
Ø for Gunderup	Gronhoj	205		Egedal Høj	287	Ø for Ondrup	Stenhoje	110
	Smedebakke	197	Ø for O Hornum	Horsdal Høj	151		Sønderhoj	165
SØ for "	Bavnhoj	239		Agerhøj	164	S for "	Rondhoj	156
V for "	Kirkebakke	212	N for "	Kjællingsbjærg	212		Hvilehoj	126
	Æshøj	257	NV for "	Frendrup Nihøj	324	V for "	Bavnhoj	135
V for Gjerding	Trehoje	196		Lynghøj	231		Klovnhøj	137
Ø for Voldsted	Ørnehoje	213	V for "	Rishøj	331	Ø for Vilsted	Vejrhoj	95
N for "	Jeshøj	176		Skovhoje	277	N for "	Huneshøj	88
	Dybdal Bjærg	128		Stads Høj	296	Ved Malle Kirke	Malle Hoje	134
Ø for Elleshøj	Esbensbjerg	164		Skjelhoje	237	S for "	Galgebakke	126
Ø for Ferslev	Græsbjærg	166	V for Voxlev	Bavnhoj	224		Ronbjerg	107
	Islands Bjærg	167	Ø for "	Ravnbjerg	251	V for "	Ved Næsby Mølle	172
N for "	Ingerhoj	206		Mogelhoj	216	S for Løgstør	Melhoj	119
N for Elleshøj	Karlsbakke	155		Hvirvelbakke	210	N for Aggersborg	Trehoje	118
V for Nøvling	Ørnehoje	191		Gammeltop	181		Pilehavsbakke	102
	Store Svalbakke	225	N for Sønderholm	Troldkirken	152			

Folketællingen 1880 i Nordamerika,

af Emil Elberling, Bibliothekar.

Der er i Løbet af de sidste to Aar blevet holdt Folketælling i flere af de vigtigste Lande i Verden saaledes i det tyske Rige, Østrig og Ungarn, det britiske Rige med Indien og Nordamerika, samt lige i Slutningen af det forløbne Aar i Frankrig og Italien, for ikke at tale om

Belgien, Schweiz og Sverige. Ingen af alle disse Tællinger frembyder dog saa megen Interesse som den nordamerikanske, dels paa Grund af de ejendommelige og meget brogede Forhold, som her ere til Stede, dels ved den mærkværdige, ja rent enestaaende Tilvæxt i Folkemængde,

som her kommer til Syne. Ved den sidste Tælling, som foretoges i Midten af 1880, havde Nordamerika nemlig naaet op over 50 Mill. Indb. (med en Tilvæxt af næsten 12 Mill. i Løbet af 10 Aar), og det har altsaa et større Folketal end noget europæisk Land, Rusland alene fraregnet, ja staar kun tilbage for tre af Verdens Riger, det kinesiske (med 435 Mill.), det britiske (med 250) og det russiske (med 90 Mill.). I Løbet af de hundrede Aar, i hvilke Nordamerika har været uafhængigt — 1776 blev Uafhængigheds-Erklæringen udstedt, og 1783 godkjendtes den af England — er Folkemængden voxet fra 2½ eller 3 Mill. til 50, altsaa til det 16 eller 20 dobbelte, og siden den første egenlige Tælling 1790, da den knap var 4 Mill., er den bleven næsten 13 Gange saa stor. Gjennemgaar man alle Tællingerne, vil man iagttage, at der i hvert Tiaar har været en Tilvæxt af omtrent en Tredjedel (imellem 33 og 36 pCt.), alene med Undtagelse af Tiaaret 1860—70, da Tilvæksten kun var en knap Fjerdedel (22,6 pCt.), som en naturlig Følge af det store Mandefald i Borgerkrigen 1861—65 og af Sydstaternes økonomiske Tilbagegang. Ogsaa i det sidste Tiaar har Tilvæksten kun været 30 pCt., vel nærmest som Følge af de gjentagne Forretningskriser og den dermed sammenhængende Standsning i Indvandringen.

Undersøger man de enkelte Statsgrupper hver for sig, da finder man, at Folkemængden i *Ny-Englands 6 Stater* (Maine, Vermont, New-Hampshire, Massachusetts, Connecticut og Rhode Island), ikkun er firdoblet siden 1790, fra 1 Mill. til 4, og i de sidste 20 Aar kun stegen med 28 pCt., eller halvt saa meget som Unionens Indbyggertal i det hele taget. Tilvæksten er altsaa omtrent som i de europæiske Lande, hvor Fremgangen er normal, og det maa jo vel huskes, at Ny-Englands-Staterne ere de nordligste i hele Unionen og ikke særlig rigt udstyrede af Naturen, samt høre til de ældste bebyggede Egne i Nordamerika*). Massachusetts, som 1790 var den næststørste af alle Nordstater og den tredje største i Unionen, og som omfatter omtrent Halvdelen af Ny-Englands Befolkning (1,800,000), er nu aldeles over-

*) I Aaret 1610, altsaa 2 Aar efter den første Bebyggelse, havde Ny-England 20,000 Indbyggere, og 1701 var Tallet voxet til 120,000. Ved sidstnævnte Tidspunkt opgives Folkemængden i de tre nordlige Mellemstater til 65,000, og i de fire sydlige, de senere Slavestater (Maryland, Virginia, Nord- og Syd-Carolina) til 77,000. Hele Nordamerika havde saaledes ved det 18de Hundreedaars Begyndelse foruden Indianerne 262,000 Indb., hvilket Tal er voxet til næsten det 200 dobbelte i Løbet af 180 Aar, medens Ny-Englands Folkemængde, som da udgjorde den mindre Halvdel, kun er bleven 33 Gange større.

flojet ikke alene af New-York, men ogsaa af fire vestlige, langt nyere Stater. Den nordlige Del af Ny-England (Maine, Vermont og New-Hampshire) har i de sidste 20 Aar kun haft en rent forsvindende Tilvæxt, knap 5 pCt. eller omtrent som Frankrig.

Den næste Gruppe omfatter de 3 *nordlige Mellemstater*, New-York, Pennsylvania og New-Jersey, af hvilke de to førstnævnte ere de største af alle Unionens Stater. Den tæller nu 10½ Mill. Indb. eller 11 Gange saa mange som 1790, da den kun havde 960,000, altsaa en mindre Folkemængde end Ny-England. Tilvæksten er fortrinnsvis falden paa New-York, hvis Folkemængde er bleven 15 dobbelt (fra 340,000 til 5,100,000), medens Pennsylvanias kun er 10 dobbelt (fra 430,000 til 4,300,000), og New-Jersey maa nøjes med en Forøgelse til det 6dobbelte, hvad i Europa vilde være højst betydelig i 90 Aar (kun enkelte store Byer have opnaaet den), men i Nordamerika ikke har stort at sige.

De 6 *sydlige Mellemstater* (Delaware, Maryland, Øst- og Vest-Virginia, Kentucky og Missouri), som indtil 1860 udgjorde Overgangen mellem det slavefri Norden og det slaveholdende Syden, og som derfor kaldtes „Grænseslaterne“, havde 1790 1,200,000 Indb., altsaa 20—25 pCt. flere end nogen af de to første Grupper. Medregnes Folkemængden i Unionsdistriktet Columbia, der geografisk hører sammen dermed, have de nu over 7 Mill. (7,200,000) og have altsaa faaet en Forøgelse omtrent som New-Jerseys. Tilvæksten falder fortrinnsvis paa de to vestlige Stater, Kentucky og Missouri, som 1790 næppe havde 100,000 og 1820 endnu kun 700,000, men som nu tilsammen have næsten 4 Mill. (3,800,000), medens Virginia, den ældste af alle Nybyggerne i Nordamerika, som 1790 havde ¾ Mill. Indb., d. v. s. dobbelt saa mange som Massachusetts og næsten lige saa mange som New-York og Pennsylvania tilsammen, kun har faaet omtrent den tredobbelte Folkemængde i de 90 Aar og nu ikke har fuldt saa mange Indbyggere som Missouri, der er den yngste af Staterne i denne Gruppe (fra 1820). Den Stat, der nu kaldes Virginia, har 1½ Mill. Indb. og staar ogsaa tilbage for Kentucky; den vestlige Del, som under Borgerkrigen udskiltes derfra til en egen Stat, har kun lidt over 600,000. Af væsentlig Interesse er det at iagttage, at medens denne Grupper Folkemængde kun fordobledes i de 70 Aar fra 1790 til 1860, har den i de sidste 20 Aar efter Slaveriets Ophør faaet en Tilvæxt af 60 pCt. eller mere end den foregaaende, stærkt blomstrende Gruppe.

En lignende om end ikke fuldt saa stor Tilvæxt (53 pCt) er siden 1860 tilfalden de 10 *egenlige Planterstater*, de fordums Slavestater (Nord- og Syd-Carolina,

Georgia, Tennessee, Florida, Alabama, Mississippi, Louisiana, Arkansas og Texas), men deraf ikkun 10 pCt. i det første Tiaar, medens Borgerkrigen stod paa, og Rystelserne fra Slaveriets Afskaffelse endnu vedvarede. Sammenlignes den sidste Tælling med de tidligere, havde denne Gruppe 1790 kun $\frac{3}{4}$ Mill. Indb., fordelte paa de fire førstnævnte Stater, og den var altsaa den svageste i Sammenligning med de andre Grupper (Virginia alene havde jo ligesaa mange Indbyggere som alle de fire); men 1860 var Folkemængden stegen til det 10dobbelte, $7\frac{1}{2}$ Mill., og er nu næsten $11\frac{1}{2}$, altsaa større end nogen af de foregaaende Grupper. Tilvæksten er størst i Staterne yderst mod Vest, i Arkansas, hvis Folkemængde er næsten fordoblet siden 1860, og i Texas, hvor den er bleven omtrent tre Gange saa stor (1,600,000 imod 600,000), medens den i Georgia, Louisiana og Alabama kun naar til 30 pCt. og i Tennessee endog kun til 22. Den største af Staterne i denne Gruppe er Texas, der tillige er den yngste (ligesom Missouri i den foregaaende); Georgia og Tennessee følge vel tæt efter, men den har dog faaet et Forspring, som de sikkert ikke ville kunne indvinde.

Den femte Gruppe, *de 9 Veststater* (Ohio, Indiana, Illinois, Michigan, Wisconsin, Minnesota, Iowa, Nebraska og Kansas), er nu den folkerigeste, med lidt over 15 Mill. Indb., hvilket er tre Gange saa mange som i Aaret 1850 ($4\frac{1}{3}$) og næsten dobbelt saa mange som 1860 (8 Mill.). Ved den første Tælling 1790 havde dette umaadelige Omraade vel en halv Snes Tusend hvide Indbyggere og endnu 30 Aar senere kun 800,000, hvoraf de tre Fjerdedele vare samlede i Staten Ohio. Nu findes derimod to Stater med over 3 Mill. Indbyggere, nemlig Ohio og Illinois, en med næsten 2, Indiana, og tre med halvanden, nemlig Iowa, Michigan og Minnesota, og alle ere i saa stærk Udvikling, at man temmelig trygt kan regne paa, at de om en Snes Aar ville have en Folkemængde, henved dobbelt saa stor som nu, eller 25—30 Mill. Som Prøver paa vidunderlig Folkeforøgelse kunne nævnes Nebraskas og Kansas's. Nebraska havde 1855, da det blev et særskilt Territorium, kun 5000 Indb., men ved sidste Tælling 450,000, og havde altsaa i Løbet af 25 Aar faaet en Tilvæxt til det 90dobbelte. Kansas havde 1860, kort før det blev ophøjet til Stat, lidt over 100,000 Indb. og nu 960,000, altsaa en 9 Gange større Folkemængde.

Tillige staar den sjette, den yngste Gruppe, *Stillehavsstaterne* (California, Oregon, Nevada og Colorado), hvis Historie ikke gaar længer tilbage end til 1848, da der rimeligvis ikke fandtes flere hvide Mennesker i disse Egne, end der 1790 fandtes i de vestlige Stater; men

som allerede 1860 talte en halv Mill. Indb. og nu have naaet op til 1,300,000. Medregnes Folketallet i de 8 Territorier (Dakota, Utah, Ny-Mexico o. s. fr.), som geografisk høre sammen med Staterne i denne Gruppe, kommer man op til næsten 2 Mill., hvad der vel var Folkemængden i Nordamerika i Midten af forrige Hundrebaar.

Sammenlægger man Tallene for de sex Grupper af Stater med tilhørende Territorier, faar man for alle de forenede Stater en Folkemængde af 50,150,000; men dertil maa føjes Tallet paa Indianerne i Indianer Territoriet (70,000), i Alaska (70,000) og spredte omkring i de vestlige Egne (200,000 eller flere), og saaledes bliver *Unionens samlede Folketal* $50\frac{1}{2}$ Mill. Dette er næsten ti Gange saa mange, som ved vort Hundrebaars Begyndelse (5,300,000) og mere end dobbelt saa mange som for en Menneskealder siden (1850: 23,200,000).

I tabellarisk Form fremtræder *Folkemængdens* Tilvæxt saaledes:

	1790.	1820.	1860.	1880.
Ny-England.	1,000,000.	1,650,000.	3,150,000.	4,000,000.
Nordlige Mellemstater.	960,000.	2,700,000.	7,450,000.	10,500,000.
Sydlig Mellemstater.	1,200,000.	2,200,000.	4,800,000.	7,200,000.
Planterstater.	750,000.	2,280,000.	7,500,000.	11,500,000.
Vestlige Stater.	"	800,000.	7,900,000.	15,000,000.
Stillehavs Stater og Territorier.	"	"	475,000.	1,300,000.
Hele Unionen.	3,930,000.	9,640,000.	31,410,000.	50,150,000.

(De mindre Afvigelser i Hovedsummerne skyldes Tallenes Afrunding).

Af de 50 Millioner Mennesker hører godt og vel en Ottendedel, $6\frac{1}{2}$ Mill. omtrent, til *Negerracen* eller til de ved Blanding frembragte Mulatklasser: om det indbyrdes Forhold imellem de rene Negere og de lysere eller mørkere „Farvede“ haves ingen Oplysning. Det ovennævnte Tal er sex Gange saa stort som Tallet paa Neger-slaver ved Unionens Grundlæggelse, og siden 1860 er der en Tilvæxt af 2 Mill. eller 45 pCt., medens samtidig den hvide Befolkning voxede fra 27 Mill. til $43\frac{1}{2}$, eller 54 pCt., dog nærmest som Følge af den stærke Indvandring fra Evropa^{*)}. Selvfølgelig er der en meget stor Ulighed imellem de enkelte Statsgrupper i Henseende til den farvede Befolknings Størrelse; medens de to nordlige og de to vestlige Grupper tilsammen kun omfatte 4—500,000, er der i de to sydlige over 6 Mill., hvoraf

*) I Tidsrummet fra 1861—80 ere omtr. 5 Mill. indvandrede i Nordamerika, og Indvandringen er i de sidste Aar i stærk Stigning: fra 1ste Juli 1850 til 1ste Juli 1881 indvandrede næsten 700,000.

knap en Fjerdedel (1,400,000) i Mellemstaterne, men næsten $4\frac{3}{4}$ Mill. (4,730,000) i Planterstaterne. Tilvæksten i de sydlige Mellemstater var i Tidsrummet fra 1860 til 1880 kun lidt over en Fjerdedel, men i Planterstaterne næsten en Halvdel; eller med andre Ord i den første Gruppe overfløjes Negerne stedse mere af den hvide Befolkning, men i den sidste holde de Skridt med den. I enkelte af disse Stater udgjøre de endog den større Halvdel af Indbyggerne, nemlig i Louisiana, Mississippi og Syd-Carolina, ja i den sidstnævnte over tre Femtedele.

Af *Kinesere* er der kun lidt over 100,000 i de forenede Stater (106,000), hvilket er en Tilvæxt med 43,000 imod 1870 og 70,000 imod 1860. Kun nogle faa Tusende bo udenfor Stillehavs-Staterne og de tilgrænsende Territorier, og næsten tre Fjerdedele af dem alle ere samlede i California. Frygten for Unionens Oversvømmelse ved en mongolsk Indvandrerstrøm har saaledes vist sig urimelig, i det mindste for den nærmeste Tid. I en aldeles lignende Overdrivelse har man gjort sig skyldig med Hensyn til *Mormonerne*: thi medens de jævnlig fremstilles som havende en forbausende Tilvæxt, er hele deres Tal efter al Rimelighed kun 130,000. Utah har knap 150,000 Indbyggere, hvoraf ikke alle ere Mormoner, og uden for dette Territorium er deres Tal kun meget ringe.

Endnu et vigtigt statistisk Forhold bør særlig omtales, nemlig *Folkemængden i de store Byer*; thi her

fremtræder en aldeles mærkværdig Stigning. Medens Boston, New-York og Philadelphia 1790 kun havde 30—40,000 Indb., og medens Chicago og St. Louis 1830 kun vare usle Flækker, hvad San-Francisco endnu var 1848, har Nordamerika nu 20 Byer med over 100,000 Indbyggere, deraf New-York med 1,200,000, Philadelphia med 850,000, 2, Brooklyn og Chicago, med over $\frac{1}{2}$ Mill., 3, Boston, Baltimore og St. Louis, med over 300,000 og 3 andre, Cincinnati, New-Orleans og San Francisco med over 200,000. New-York har altsaa overfløjet baade Berlin og Wien, og tillægges Brooklyn og et Par andre Nabobyer, som i Virkeligheden kun ere dens Forstæder, naar den ogsaa over Paris og staar kun tilbage for Gammel-Englands Hovedstad London. 1870 havde de 14 Byer med 100,000 Indb. tilsammen en Folkemængde af 4,100,000 (imod 3 Mill. i Aaret 1860); men sammenlægges Indbyggertallene for de 20 største Byer, som nu have over 100,000 Indb., naar man op imod 6,250,000, og føjes dertil end videre de 950,000, som bo i de 15 Byer paa 50,000 Indb., faar man i de 35 store Byer en samlet Befolkning af over 7 Mill. Dette er henved en Syvendedel af hele Unionens Folkemængde, og svarer omtrent til Forholdet i Frankrig, Belgien og Holland, medens de andre Lande i Europa — England selvfølgelig fraregnet — staar tilbage for Nordamerika i denne Sammenligning.

Om de ubeboede Strækninger paa Island,

af Th. Thoroddsen, Højskolelærer paa Mødruvellir.

Naar man gennemgaar de Undersøgelser, der i Aarenes Løb ere gjorte over de ubeboede Landstrækninger paa Island, som indtage et meget stort Rum, ser man ret, hvor lidet kjendte disse Strækninger ere og hvor sjældne og resultatløse de Forsøg have været, som have haft til Maal at sprede Lys over disse Egne. Vore Forfædre gave sig kun lidt af med slige Undersøgelser og i deres skriftlige Optegnelser, som ere saa indholdsrige i mangen anden Retning, nævnes kun i ny og næ enkelte Navne paa øde Landstrækninger, hvortil der knytter sig Fortællingen om en eller anden Tildragelse, som har fundet Sted dér; men en nærmere Skildring af Lokalteten træffer man ikke. Enkelte Optegnelser findes dog om, hvem der først har befaret de mest kjendte Fjæld-

veje, der gaa over de øde og ubeboede Egne mellem Bygderne. Saaledes omtaler Landnáma*), at *Gnùpa-Bárðr* var den første, der gik over *Vonarskarð*. „Bárðr landede med sit Skib i Mundingen af Skjalfandafjót og tog Land i Bárðardal; han boede en Stund paa Lundabrekka; han lagde Mærke til, at Vejrliget var mildere, naar Vinden stod fra Oplandet end fra Havet, og drog heraf den Slutning, at der syd for Hederne var bedre Egne; og sendte derfor i Marts Maaned sine Sønner sønder paa, de fandt da her allerede Padderokker og andre Planter. Næste Foraar lavede han ligesaa mange Kjælker, som han havde Lastdyr og drog bort med Foderforraad og

*) I. Kap. III.